
ИСУС ХРИСТОС И ЊЕГОВИ НАЈБЛИЖИ.

Исус Христос родио се, по казивању еванђелиста Матеја (2, 1) и Луке (2, 4 и д.), у Витлејему јудејском, а одрастао је у Назарету, малом и незнатном градићу јужне Галилеје. Ту су живели његови родитељи, Јосиф и Марија (Лук. 2, 39). Као Месија, Исус се, по пророштву Ис. 7, 14, имао родити од девојке, и зато Јосиф није могао бити Исусов природни отац. Но, с друге стране, Месија је имао бити потомак Давидов, и зато је анђео Господњи позвао Јосифа, човека из дома Давидова, да узме и у своју кућу доведе своју заручницу Марију, која је већ била зачала од Духа светог и коју је Јосиф, не знајући како је зачала, хтео дапусти, да би се тако Исус роди као Јосифов легални син и важио и сам као потомак Давидов. Јосиф се сматрао за оца Исусова (Лук. 2, 48; 4, 22. Мат. 13, 55. Јов. 1, 45; 6, 42), али да је он био само легални а не и природни отац Исусов, види се, поред осталог, и из речи еванђелиста Луке 3, 23: „И он, Исус, имао је, кад је почео, око тридесет година, и био је, као што се мислило, син Јосифов. Из

Св. Писма знамо за Јосифа да је био из племена Давидова (Мат. 1, 16. Лук. 3, 23), да је био дрводеља (Мат. 13, 55) и човек „праведан“ (Мат. 1, 19). Живео је по закону и вољи Божјој. Последњи пут спомиње се Јосиф као жив приликом причања о одласку св. породице у Јерусалим о празнику пасхе, кад је Исусу било 12 година (Лук. 2, 41 и д.). Кад је Исус отпочео свој јавни рад, Јосиф се не спомиње више међу живим члановима Исусове породице (Мар. 6, 3); он је свакако умро у времену између Исусове 12. и 30. године.

Марија, мати Исусова, била је, по предању, кћи Јоакима и Ане. По некима, била је она, као и њена рођака Јелисавета (Лук. 1, 5. 36), свештеничког рода, но, судећи по Римљ. 1, 3, била је и Марија, као и њен жуж Јосиф, из дома Давидова, па је Исус не само по закону него и по крви био потомак Давидов. С Јелисаветом је Марија могла бити у сродству по матери.

Поред родитеља, Јосифа и Марије, спомиње Св. Писмо још и браћу и сестре Исусове. Назарећани питају за Исуса: „Није ли ово дрводељин син? Не зове ли се мати његова Марија и браћа његова Јаков, Јосиф, Симон и Јуда? И сестре његове нису ли све код нас? (Мат. 13, 55. 56. ср. Мар. 6, 3. Лук. 8, 19. Јов. 2, 12; 7, 3. 5. Дел. 1, 14. 1 Кор. 9, 5.). Имена сестара Исусових не знамо, зна их само легенда, а, судећи по речи „све“ (πᾶσαι), било их је више од две.

Питање је овде, јесу ли ова браћа и сестре Исусове његова рођена браћа и сестре, т. ј деца Јосифова и Маријина, или нису.

На ово питање одговарају тумачи различито. Већина данашњих протестантских тумача, па и они који иначе признају чудесно зачеће и рођење Исусово, мишљења су, да је Јосиф, после рођења Исусова, живео обичним брачним животом са својом женом Маријом и да су плод тога брачног живота били: четири сина и неколико кћери. У потврду овога свога мишљења позивају се прво на то што еванђелист Лука (2, 7) Исуса назива првенцем („τὸν πρωτότοκον“) Маријиним. Не значи ли ово — питају ови тумачи — да је Марија, после Исуса, имала још деце? Да је еванђелист хтео да отклони помисао да је Марија после рођења Исусова још рађала, он би, по мишљењу ивих тумача, и овде, као у 7, 12, употребио израз μονογενής = јединац, а не πρωτότοκος = првенац. Нигде се, кажу ови тумачи, не види, да је еванђелистима стало

било до тога да утврде да је Марија остала девојка. Напротив, у Новом Завету говори се о браћи Исусовој без икаква спотицања и без икакве примедбе, па смо приморани да мислимо на рођену браћу Исусову.

Друго место у Новоме Завету које би сведочило да је Јосиф после рођења Исусова „познао“ своју жену Марију, било би Мат. 1, 25. Истина, и тумачи који Мат. 1, 25 овако и у овом смислу тумаче, признају, да $\xi\omega\varsigma$ $\omicron\tilde{\upsilon}$ само по себи не би морало то значити (ср. н. пр. Мат. 16, 28), али, кад се пре тога, у 1, 16. 19. 20. 24, Јосиф назива мужем Маријиним, а Марија женом Јосифовом, онда, кажу ови тумачи, тврдња да се Јосиф до рођења Исусова уздржавао од своје жене Марије, садржи и другу, т. ј. да је доцније, после рођења Исусова, живео са својом женом Маријом обичним брачним животом. У овако важној ствари, додају ови тумачи, свакако би се еванђелист Матеј јасније изразио, а кад то не чини, значи да је $\xi\omega\varsigma$ $\omicron\tilde{\upsilon}$ узео у обичном смислу.

Противно овоме, тврде православни и римокатолички тумачи, да браћа Исусова која се спомињу у Св. Писму, нису била његова рођена браћа, т. ј. нису била деца Маријина. Да Марија није имала више деце осим Исуса, доказују ови тумачи тиме што је Исус с крста своју матер поверио апостолу Јовану (ср. Јов. 19, 26. 27). Он то не би учинио да је Марија, поред њега, имала још деце.¹ Из одговора Маријина анђелу: „Како ће то бити кад ја не знам за човека?“ (Лук. 1, 34) изводе православни и римокатолички тумачи, да је Марија, у споразуму са својим вереником и будућим мужем, чврсто одлучила била да остане девојка и као будућа жена Јосифова. Само је у том случају природно и разумљиво њено питање. Није, дакле, Марија могла

¹ Протестант Zahn примећује, да је Исус своју матер поверио апостолу Јовану не зато што браћа његова нису била деца Маријина, него што је Исус држао да ће мати његова, нарочито у данима првога бола, правога старатеља наћи не у браћи његовој, која су до краја остала неверна, него у ученику кога је он као пријатеља љубио. (Forschungen z. Gesch. d. ntl. Kanons u. d. altk. Lit. VI. 1900. стр. 337). Није сасвим немогуће да би Исус своју матер поверио апостолу Јовану и у том случају да су браћа његова била деца Маријина, али је много природније и вероватније, да је Исус своју матер поверио бризи свога апостола-љубимца зато што је она, после њега, остала без рођене деце. Тешко да би Марија оставила своју рођену децу, с којом је дотле под једним кровом живела, и прешла у кућу Јованову само зато што та њена деца и браћа Исусова нису била уз Исуса.

имати деце осим Исуса, па браћа Исусова која се спомињу у Св. Писму, нису његова рођена браћа, нису деца Маријина, него су, по свој прилици, деца Јосифова из његова првога брака (Prot-evang., Клим. Алекс., Ориген, Епифаније и др.). Против овога не говори озбиљно питање: где су ова деца могла бити док су Јосиф и Марија били у Витлејему и у Египту. Већина римокатоличких тумача држи се мишљења Јеронимова: да су браћа Исусова деца Марије Клопине, сестре матере Исусове (Јов. 19, 25). Но браћа Исусова, као што се види јасно из Св. Писма, чине једну породицу с Маријом, матером Исусовом, и са Исусом.

Да видимо сад како су се ова браћа Исусова и мати Исусова држали према Исусу и његову раду и како се Исус држао према њима.

У Јов. 7, 5 читамо: „Јер ни браћа његова не вероваху у њега“ т.ј. ни Исусова браћа нису веровала да је Исус Месија. У броју Назарећана због чијег неверовања Исус у Назарету, у својој постојбини, није учинио много чудеса, била су, дакле, и браћа његова. Показале су се као истините речи: „Нема пророка без части осим у постојбини својој и у дому своме“ (Мат. 13, 57). Еванђелист Марко (3, 20. 21) прича чак, како су једном приликом, кад се око Исуса сабрао толики народ да он ни јести није могао, „његови“ т.ј. Исусови дошли по њега да га ухвате и одведу кући, „јер говораху: Није при себи“. Ако под „његовима“ (οἱ παρ' αὐτοῦ) разумемо браћу Исусову, а она се могу разумети, онда је јасно, да браћа Исусова у Исусу нису гледала никакво нарочито биће и нису схватила и разумела његов рад. Ни необични догађаји пре и после рођења Исусова, ако су браћа Исусова чула за ове догађаје, па ни многа чудеса Исусова нису била кадра да увере браћу Исусову да је Исус Месија. Док су други, који су били много даље од Исуса, веровали у њега као Месију, браћа Исусова остала су неверна. Мало чудновато и непојмљиво. Али они су Месију сасвим друкчије замишљали, а Отац небески није их удостојио унутрашњег откривења да је Исус Месија, Син Божји (ср. Мат. 16, 16. 17). Међу личностима које су стајале код крста Исусова, не спомињу се браћа Исусова (Јов. 19, 25—27). Тек победа Исусова над гробом и смрћу, његов славни ускрс скрао је неверовање његове браће и, после ускрса Христовог, видимо браћу његову међу вернима (Дел. 1, 14). У 1 Кор. 15, 7 истиче апостол Павле да се ускрсли Исус јавио и своме брату Јакову, и то је, свакако,

изазвало преокрет у души овога. Сасвим је невероватно мишљење римокатоличких тумача, да нису сва браћа Исусова била неверна, него да су двојица од њих чак били у апостолском колегиуму. У Јов. 7, 5 не прави се никакав изузетак, а и из Дел. 1, 13—14 јасно је, да ниједан од браће Исусове није био у броју дванаесторице.

Слично браћи Исусовој, кажу многи модерни тумачи Библије, држала се према Исусу и мати његова. И она је мислила да Исус није при себи и дошла је да га ухвати и одведе кући (Мар. 3, 21. 31). Због тога се Исус и ње одрекао (Мар. 3, 34—35). Хришћански уметници радо сликају матер Исусову поред крста Исусова, али она није била међу женама које су се усудиле да дођу и, ма издалека, посматрају трагедију свога Учитеља (Мат. 27, 55—56. Мар. 15, 40—41. Лук. 23, 49). У Новоме Завету се нигде не спомиње да се ускрсли Исус јавио својој матери.

Имају ли ово тумачи право?

Под „његовима“ у Мар. 3, 21 не мора се, а и не треба разумети и матер Исусову. Као што примећује и протестант Zahn, мати не би рекла за сина да није при себи, а и одлуку да Исуса силом ухвате и одведу кући, могла су донети само браћа Исусова, као људи, а не и мати његова, као жена. У Мар. 3. 34-35 не одриче се Исус своје матере, него само истиче ко су његови прави рођаци. Међу тим рођацима била је свакако и мати његова. Еванђелист Јован 7, 5 каже само за браћу Исусову, да нису веровала у Исуса. Да се Исус није одрекао своје матере, сведочи најбоље то што се за њу старао и на крсту. Упада, истина, у очи, да синоптичари не спомињу матер Исусову међу женама које су издалека гледале последње патње Исусове, али еванђелист Јован, допуњујући синоптичаре, међу женама које су стајале код крста Исусова, спомиње на првом месту матер Исусову (Јов. 19, 25). А ко би и могао веровати да је Марија, мати, па и да није веровала у свога сина, могла да не буде поред крста његова?! Тачно је да се у Новоме Завету нигде не спомиње да се ускрсли Исус јавио својој матери, али то још не значи да се Исус после свога ускрса заиста није јавио својој матери. Шта је било природније него да се ускрсли син, који се и на крсту старао за своју матер, прво јави, утеши и обрадује своју матер?! У Дел. 1, 14 спомиње

се и Марија, мати Исусова, међу првим хришћанима. Мати која је свога сина зачала и родила на чудесан начин, није могла и није никад изгубила веру у њега. Св. Писмо не даје нам повода да друкчије мислимо и судимо, и необичне догађаје пре и после рођења Исусова прогласимо за легенду.

Д. Стефановић.
